

може бойлади да се произвежда отъ угърски, когато тая дума съвсѣмъ я нѣма въ финскитѣ езици? (217). Конартикинъ е може би развалено отъ *Контарканъ*. Вулий Тарканъ „конечно“ означава Велий тарканъ (Великъ Тарканъ). Произхода на послѣдната дума Иловайскій не се наема да обясни. Но и да прѣдположимъ, че тя наистина принадлежи на източнитѣ езици, съ това още не се доказва, че българитѣ сж фини или турци. Извѣстно е, че тиглитѣ най-лесно се заематъ отъ другитѣ народи. (Титлитѣ царь, императоръ, графъ и пр. нима сж славянски?) Освѣнъ това думата тарканъ никой не я е обяснилъ филологически отъ фински. Шафарикъ търси въ тарканъ — ханъ, но това е произволно. Финитѣ не познаватъ титлата ханъ, която се срѣща въ разни езици (канъ, ханъ, ганъ). Тъждеството на хазаро-аварск. каганъ, хаканъ съ тат. ханъ още не е доказано; колкото за д. *аулъ* (дворецъ), че била идентична съ турс. *аул* или мадж. *ol*, — тукъ трѣбва, споредъ Иловайскій, да има недоразумѣние. Нѣкои визант. писатели поменуватъ, че гърцитѣ прѣвзели въ 811 год. Крумовата авла (*ἀυλήν*). Какъ може обаче думата *ἀυλή*, която намираме въ старитѣ гръко-латински нарѣчия, да бѣде татарска или финска? По-скоро може да се допусне, че обратно гръцката дума е проникнала между варваритѣ.

Съ тия възражения Иловайскій свършва разбора на нѣкои *лични имена и отделни думи* и прѣминава къмъ *именика* на българскитѣ князье съ загатнитѣ фрази, единъ наметникъ, „который, казалось, долженъ былъ доставить окончательное торжество *торко-финской* теорій“. Тукъ смѣлиятъ инакъ етимологъ се вижда неволно принуденъ да признае, че Елинскитъ лѣтописецъ ни дава наистина „какія-то загадочныя фразы на непонятномъ языкѣ“. Иловайскій добросъвестно привежда *in extenso* цѣлия именникъ подъ чъртата (р. 219 и сл.), поменува какъ послѣдователитѣ на Тунманъ-Енгеловата теория прибѣззали, да обяснятъ тия фрази съ помощта на маджарския рѣчникъ и други фински нарѣчия (Гильфердингъ). „Темныя фразы приведенной записи, по мнѣнію ихъ толкователей, суть ничто иное какъ памятникъ того финскаго нарѣчія, на которомъ говорили древніе болгаре, и который долго еще существовалъ рядомъ съ славянскимъ языкомъ“ (р. 220). Но това заключение най-малко е прѣбѣззано. Прѣди всичко, значението на самитѣ фрази се тълкува още твърдѣ хипотетично, та трѣбва да се очаква по-правилно разяснение отъ вѣщацитѣ на източнитѣ нарѣчия. Второ още не се знае добрѣ отгдѣ и отъ кое врѣме произхожда въпросниятъ именникъ. Най-сетнѣ на какъвто и чуждъ езикъ да принадлежатъ тъмнитѣ фрази, — отъ това не може да се заключи, че прабългаритѣ сж говорили именно на тоя езикъ. — Даже и да сж фински, не трѣбва да забравяме близкото съседство съ угритѣ. Но тѣ могатъ да бѣдатъ и случайни. Въ хождението на Атанасія Никитина „за три моря“ се срѣщатъ татарски фрази: може ли отъ това да се заключи, че авторътъ на това хождение е билъ отъ татарско племе? Или да прѣдположимъ, че тайниятъ езикъ на тѣй нареченитѣ руски Офени, който съществува до сега, е оставилъ